

SVERIGE

KRÖNIKAN: HANS BERGSTRÖM

PUBLICERAD 2002-03-17

Alltid denna kärnkraft!

Det började med professor Hannes Alfvén på en centerstämma för 30 år sedan. Det fortsatte med Fäldin och folkomröstning 1980. Birgitta Dahl skulle lägga ner kärnkraften "oåterkalleligt". Men den svenska kärnkraften fortsätter att leverera hälften av all den el vi förbrukar.

Häromåret kom så ett "bondeoffer" i form av stopp för Barsebäck 1. Detta är ett så litet aggregat att bortfallet av kärnkrafts-el gick att kompensera med dansk kol-el. Vinsten var att självfixeringen vid ett årtal, 2010, släpptes. Därmed skulle inte svensk politik behöva fortsätta att älta dessa atomer, annat än om det uppstod anledning till det. Men tji fick vi. På DN Debatt i fredags meddelade näringsminister Björn Rosengren att han nu har en helt ny plan för kärnkraftens avveckling.

Planen går ut på att staten inte ska behöva betala någonting. Inte för skadestånd, som i fallet Barsebäck. Inte för subventioner till olönsamma alternativ, som sol och vind.

Hur går detta till

Ersättningskraften kostar trots allt någonstans i räjongen 50-200 öre/kWh, mot 10-15 öre (högt räknat) för att producera el i existerande kärnkraftverk. Den geniala lösningen har två komponenter. Dels ska kraftbolagen frivilligt gå med på att sätta ett tak för hur mycket el som totalt sett ska komma ut ur kärnkraftverken. Dels ska nya, dyra alternativ få en marknad med hjälp av "gröna certifikat".

Den första delen är förstås helt felriktad; om det är något staten har anledning att begränsa så är det inte mängden el utan säkerhetsrisker i produktionen. Renoveringar, som nu i Oskarshamn, kan öka mängden el men höjer samtidigt säkerheten.

Den andra delen är en bluff. Den innebär i verkligheten att vi som konsument ska tvingas betala kraftigt höjda elpriser. Vi måste jaga "certifikat" på att vi i den el vi köper har en viss andel extra dyr el. På köpet följer svår byråkrati, eftersom systemet är extremt krångligt.

Värst är dock att man återigen inbillar svenska folket att det är rimligt och möjligt med en "plan". Bakom ligger den falska föreställningen att politiker kan besluta hur den tekniska utvecklingen ska bli.

För att få ett perspektiv: Vad trodde man 1980 och vad vet vi i dag, 22 år senare

De flesta trodde att sol och vind skulle utgöra en stor andel av elproduktionen vid det här laget - realiteten är att de betyder praktiskt taget ingenting. Föreställningen var också att elförbrukningen kunde sänkas drastiskt - tvärtom ökar elandelen på grund av IT-utvecklingen samt kraven på god miljö. Vi som ville använda kärnkraftverken trodde att stigande oljepriser och återkommande oljekriser skulle prägla de kommande 25 åren - tvärtom har oljepriserna fallit. Nästan ingen var medveten om klimatproblemet från förbränning av olja, kol, gas och ved - nu dominerar denna fråga miljödiskussionen.

Poängen är inte att en sida fått rätt och en annan fel; så är det inte. Vi hade alla en rad felföreställningar. Den viktiga iakttagelsen är att utvecklingen inte kan förutses och "planeras" årtionden framåt, på områden där man är helt beroende av teknologiska förhållanden och genombrott.

Kärnkraften hade varit död nu, om något allvarligt hänt i de svenska verken under de 22 år som gått sedan folkomröstningen, om farhågor bekräftats och alternativens löften infriats. Nu har verkligheten framträtt med omvända förtecken. För framtiden finns ingen bättre metod än att övervaka säkerheten väl och följa utvecklingen noga.

Björn Rosengrens plan är inte bättre än Jönssonligans. Likt "Sickan" är han beredd att gång på gång visa upp en ny plan, för varje som har misslyckats.

Hans Bergström

hans.bergstrom@dn.se

08-738 10 10

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt